

Fylkesmenn

Kontaktperson: Line Silberg van der Velde

Vår dato: 18.04.2016

Vår referanse: 16/1

Rundskriv erstatter:

Tilleggsrundskriv til forskrift om tilskot til avløyning ved sjukdom og fødsel mv.

Presisering av adgangen til å dispensere fra kravet til næringsinntekt

Rundskriv 2015/43 utdyper hvordan forskrift om tilskot til avløyning ved sjukdom og fødsel mv. av 19. desember 2014 (sykdomsavløsningsforskriften) skal tolkes og praktiseres. Adgangen til å gi dispensasjon fra vilkår i forskriften beskrives der langt snevrere enn i tidligere rundskriv for tilskuddsordningen. Dette var nødvendig fordi det var blitt avdekket at reglene tidligere hadde blitt tolket for vidt og at praksis gikk utover det ordlyden i forskriften tillater.

I etterkant av at Rundskriv 2015/43 ble ferdigstilt har vi mottatt flere spørsmål om i hvilken grad det er mulig å gi dispensasjon fra vilkåret i forskriftens § 3 andre ledd. Dette vilkåret innebærer at den avløste må ha hatt minst 1/2 G i næringsinntekt fra foretakets jordbruks- eller gartneridrift de to siste årene foretaket har fått skatteoppgjør for per 1. januar i avløsningsåret. Landbruksdirektoratet ser derfor behov for å komme med to presiseringer knyttet til dette. For øvrig gjelder Rundskriv 2015/43 som før.

Utgangspunktet er at det bare kan gis dispensasjon i særlige tilfeller. Dispensasjon kan aldri gis i strid med formålet med et vilkår. Næringsinntektsvilkåret skal sikre at den avløste er tilstrekkelig tilknyttet foretaket, slik at tilskudd bare gis der det er et reelt behov for avløsning av vedkommende for å holde jordbruks- eller gartneridriften i gang. Det bidrar også til at urettmessig utnyttelse av tilskuddsordningen blir vanskeligere.

1) Krav til næringsinntekt ved inngangen til avløsningsperioden for nyetablerte jordbrukere

Rundskriv 2015/43 sier at det kan gis dispensasjon fra næringsinntektsvilkåret til foretak som er så nyetablerte at de ikke har hatt mulighet til å få skatteoppgjør for to år per 1. januar i avløsningsåret. Forutsetningen for å kunne gi slik dispensasjon er at produksjonen ved begynnelsen av avløsningsperioden var av en slik art og størrelse at den vil kunne gi den avløste minst 1/2 G i årlig næringsinntekt. I rundskriv 2015/43 står det videre at det er et krav at denne næringsinntekten kan

dokumenteres. Dette blir for strengt fordi det ikke er mulig å dokumentere nivået på næringsinntekten før etter at ligningen for det aktuelle året er avsluttet. Det er derfor tilstrekkelig at det dokumenteres at produksjonen ved inngangen til avløsningsperioden var av en slik art og størrelse at dette i et normalår vil kunne gi den avløste en næringsinntekt på minst 1/2 G. Ved vurderingen av om dette er tilfellet må man se på hvor stor produksjonen er, og om det er vanlig blant jordbrukere som driver lignende produksjon å ha næringsinntekt på minimum 1/2 G. Dekningsbidragskalkylene utarbeidet av NIBIO (tidligere NILF) kan være nyttige i denne sammenheng.

2) **Mulighet til å gi dispensasjon der det er dokumentert tilstrekkelig næringsinntekt i for- og etterkant av «de to siste årene foretaket hadde fått skatteoppgjør for per 1. januar i avløsningsåret»**

Ut fra det som står om dispensasjon i rundskriv 2015/43 er det klart at manglende næringsinntekt som følge av f.eks. sykdom, avlingssvikt, omlegging av driften, kostnadskrevende vedlikehold eller investeringer med påfølgende avskrivninger, i utgangspunktet ikke anses som særlige tilfeller som kan gi grunnlag for dispensasjon. Dette er jo verken spesielt eller uvanlig blant jordbrukere, selv om det ikke er hverdagsforeteelser for den enkelte. Samtidig er det klart at det er i det offentliges interesse å støtte jordbruksforetak som vanligvis driver på en måte som gir minst 1/2 G i næringsinntekt til jordbrukeren.

I den gamle avløsningsforskriften var næringsinntektsvilkåret utformet slik: «Den personen som det vert søkt slikt tilskot for må:a) ha ei næringsinntekt frå jordbruk/gartneri mv. frå føretaket på minimum 1/2 G». I forarbeidene til sykdomsavløsningsforskriften fremkommer bakgrunnen for at utformingen av næringsinntektsvilkåret ble endret. Departementet fant det uheldig at vilkåret ikke var knyttet til noen tidsangivelse eller nærmere beregningsmetode i den gamle avløsningsforskriften. Det vises til at vilkåret i retningslinjene var konkretisert til et krav om en gjennomsnittlig årlig næringsinntekt fra foretaket på minimum 1/2 G for de to siste kjente likningsårene per 1. januar i det året avløsningen utføres. Departementet fant det hensiktsmessig å forskriftsfeste dette. Det står ingen ting i forarbeidene om at det var et mål at færre foretak skulle kvalifisere for tilskudd.

I en del tilfeller kan det være en bestemt årsak som har gjort at driften i foretaket akkurat «de to siste årene foretaket har fått skatteoppgjør for per 1. januar i avløsningsåret» ikke ga slike resultater at jordbrukeren fikk minst 1/2 G i næringsinntekt. Hvis driften vanligvis gir jordbrukeren en slik inntekt kan det argumenteres for at tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. likevel bør gis. Hvis den avløste har hatt minst 1/2 G i næringsinntekt fra foretakets jordbruks- eller gartneridrift i året rett forut for og i året rett etter «de to siste årene foretaket har fått skatteoppgjør per», vil usikkerheten rundt vedkommendes tilknytning til driften være liten. I slike tilfeller vil det ikke stride med formålet bak næringsinntektsvilkåret å gi dispensasjon. Hvis slik næringsinntekt på minst 1/2 G

rett i for- og etterkant er dokumentert¹ og det kan pekes på en bestemt årsak til at næringsinntekten var for lav akkurat «de to siste årene foretaket har fått skatteoppgjør for per», er det derfor mulig å gi dispensasjon².

Vi vil påpeke at det, også etter disse avklaringene, fortsatt er slik at **hver enkelt søknad om dispensasjon skal vurderes konkret**. Det bør aldri gis dispensasjon dersom det er usikkerhet rundt hvorvidt den avløste vanligvis utøver en betydelig innsats i den daglige driften av foretaket. Dispensasjoner skal heller ikke forlenges automatisk uten at det foretas en ny vurdering av saken.

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Hilde Haug Simonhjell
seksjonssjef

Line Silberg van der Velde
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.

Kopi til:

Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Norges Bondelag	Postboks 9354 Grønland	0135	OSLO
Norsk Bonde- og Småbrukarlag	Øvre Vollgate 9	0158	OSLO
Norske Landbrukstenester			

¹ Næringsinntekten må dokumenteres med utskrift av endelig ligning eller en egen erklæring fra skatteetaten.

² Et tenkt slikt tilfelle: I 2012 bygde jordbrukeren om fjøset. Næringsinntekten i 2012 og 2013 var negativ som følge av dette. Jordbrukeren ble sykmeldt 1. desember 2014 og han ble først friskmeldt 31. oktober 2015. Da den etterfølgende søknaden om tilskudd til avløsning ved sykdom skulle behandles i november 2015, fulgte også utskrift av endelig ligning for 2011 og 2014 med søknaden. Disse viste at jordbrukeren begge disse årene hadde næringsinntekt på mer enn ½ G fra foretakets jordbruksdrift.